

Lasten ja nuorten MIELENTERVEYS- ONGELMIEN varhaista tunnistamista ja hoitoa tulee parantaa

Lapsuusiän mielenterveysongelmat jäävät usein tunnistamatta ja hoitamatta. Tämä on ongelmallista, sillä hoitamattomien lapsuusiän mielenterveysongelmien ennuste on huono.

Resurssien niukkuuden ja kasvavan potilasmäärän johdosta lapsille ja nuorille suunnatut mielenterveyspalvelut ovat olleet kuormittuneita jo vuosia.

Politiikkasuositukset

- Suomessa tulee kehittää ja jalkauttaa tutkitusti tehokkaita psykososiaalisia hoitomenetelmiä osaksi lasten, nuorten ja perheiden palveluja.
- Suomessa tulee keskittyä lasten käytösongelmien ja ahdistuneisuuden tunnistamiseen ja hoitoon
- Vanhemmille tulee tarjota peruspalveluissa tietoa, ohjausta ja tukea vanhemmuuteen tutkittuun tietoon nojaten.
- Tutkittujen hoitomenetelmien jalkauttamista hyvinvointialueiden palveluvalikoimaan on tuettava systemaattisesti ja sitä tulee koordinoita kansallisesti.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluita on kehitettävä seuraavalla hallituskaudella. Lapsilla ja nuorilla tulee olla mahdollisuus saada oikea-aikaista ja tehokasta hoitoa mielenterveyden ongelmiin.

- Lapsuudessa alkaneisiin hoitamatta jääneisiin mielenterveysongelmiin liittyy riskikäyttäytymisen lisääntymistä nuoruudessa.
- Koulupudokkuus ja alhainen koulutustaso aikuisiässä ovat vahvasti yhteydessä lapsuudessa alkaneisiin mielenterveysongelmiin.
- Varhaisella tunnistamisella ja näyttöön perustuvalla varhaisella hoidolla voidaan ehkäistä vakavia mielenterveyden häiriötä ja niistä aiheutuvia inhimillisiä ja taloudellisia seurauksia.
- Tavoitteena on puuttua ongelmiin oikea-aikaisesti lasten luonnollisissa ympäristöissä, kuten perheessä, varhaiskasvatuksessa ja koulussa.

Lapsille ja perheille tarjottavat tutkimukseen perustuvat ennaltaehkäisevät psykososiaaliset hoitomenetelmät ovat inhimillisen kärsimyksen vähentämisen lisäksi yksi merkittävimmistä keinoista vaikuttaa erilaisiin sosiaali- ja terveysmenoihin yhteiskunnassa tulevina vuosina ja vuosikymmeninä.

Vanhempainohjaus on tehokas keino lasten käytösongelmien ehkäisyyn

Lapsuudesta aikuisuuteen jatkuvat väestötutkimukset osoittavat, että käytösongelmat ovat yleisin lasten mielenterveysongelma, ja ne ovat yhteydessä moniin terveysongelmiin myöhemmällä iällä. Hoitamattomat lapsuusiän käytösoireet ovat yhteydessä aikuisuuden psykiatriin häiriöihin, päihdeongelmiin, rikollisuuteen ja syrjäytymiseen.

Tästä syystä lasten hoitamattomat käytösongelmat ovat merkittävä kansanterveydellinen ja -taloudellinen ongelma. Ne tuottavat kärsimystä sekä oireilevalle lapselle että hänen lähipiirilleen, ja niiden kustannukset koskettavat laajasti yhteiskunnan eri sektoreita

Voimaperheetutkimuksessa

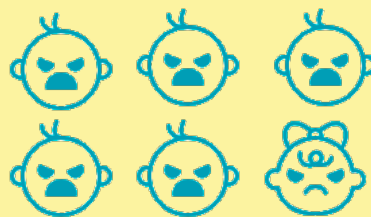
seulotaan lasten käytösongelmia neuvolan nelivuotistarkastuksen yhteydessä.

Noin 15 prosentilla lapsista on vanhempien mukaan käytösongelmia.

5-10 %

Käytöshäiriö on vakavampi psykiatrinen diagnoosi ja arvioiden mukaan käytöshäiriöitä ilmenee 5-10 prosentilla lapsista ja nuorista

Käytöshäiriö on noin 5 kertaa yleisempi pojilla kuin tytöillä.

Vanhempainohjaus on osoitettu vaikuttavimmaksi psykososiaaliseksi menetelmäksi lasten käytösongelmien hoidossa. Se on myös tehokkain tapa ennaltaehkäistä myöhempiä ongelmia. Ohjaus antaa vanhemmille työkaluja vastata lapsen käytösongelmiin.

Voimaperheet-toimintamallissa käytösongelmien riskiryhmään kuuluvat lapset tunnistetaan väestötasolla vanhemman arvion perusteella neuvolan 4-vuotistarkastuksen yhteydessä. Vanhempainohjauksessa harjoitellaan myönteisen vanhemmuuden taitoja digitaalisessa hoitoympäristössä ohjelmaan koulutetun valmentajan viikoittaisessa puhelinohjauksessa.

Voimaperheet-vanhempainohjauksen hoitotutkimus toteutettiin väestötason tutkimuksena perusterveydenhuollossa. Tutkimuksessa ohjelma osoittautui vaikuttavaksi ja sen myönteiset pitkäaikaisvaikutukset säilyivät myös kahden vuoden seurannassa.

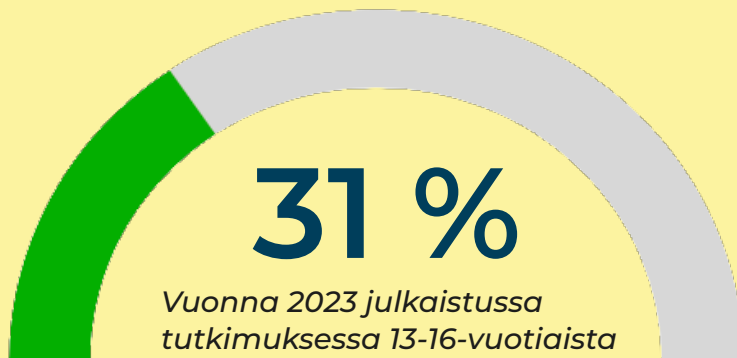
Ahdistuneisuuden tunnistaminen ja varhainen hoito vähentävät ongelmia tulevaisuudessa

Hoitamaton ahdistus lapsuudessa ennustaa masennusta, päihteiden väärinkäyttöä, itsetuhoisia ajatuksia ja muita psykiatrisia häiriöitä aikuisuudessa.

Lasten ahdistusoireiden tunnistaminen osana kouluterveydenhuoltoa ja matalan kynnyksen hoidon tarjoaminen auttavat ahdistuksesta kärsiviä lapsia ja heidän perheitään.

Ahdistuneisuus

on lisääntynyt viime vuosina erityisesti nuorten keskuudessa

Vuonna 2023 julkaistussa tutkimuksessa 13-16-vuotiaista tytöistä peräti 31 prosenttia kärsi ahdistuneisuudesta.

Huolet hallintaan on Turun yliopiston Lastenpsykiatrian tutkimuskeskuksen kehittämä digitaalinen ohjelma, joka on tarkoitettu kouluikäisten lasten ahdistuneisuuden hoitoon. Huolet hallintaan -ohjelman hoitotutkimuksessa menetelmä havaittiin vaikuttavaksi. Pidemmässä seurannassa ohjelman myönteiset vaikutukset korostuivat erityisesti ahdistuneisuushäiriön diagnoosin saaneilla lapsilla.

6-18 %

Arviolta 6-18 prosentilla kouluikäisistä lapsista ja nuorista on ahdistushäiriö-diagnoosi. Monen nuoren ahdistuneisuus liittyy ulkoisiin uhkiin kuten sotiin ja ilmastonmuutokseen

Hoitomenetelmien tulee perustua tieteelliseen näyttöön

Suomessa psykososiaalisia hoitoja on otettu käyttöön ilman systemaattista vaikuttavuustutkimusta ja jalkauttamissuunnitelmaa, mikä heikentää hoidon laatua ja uusien, tutkimuspohjaisten hoitomuotojen juurtumista palvelujärjestelmään.

Hoitomenetelmiä tulee kehittää tutkimusperustaisesti: tunnistaa ongelma ja sen taustatekijät, hyödyntää aiempaa tutkimusta, pilotoida, tutkia vaikuttavuus satunnaistetulla kontrolloidulla ase-

telmalla riittävällä seurannalla ja toteuttaa suunnitelmallinen jalkauttaminen yhteistyössä alueellisten toimijoiden kanssa.

Suomalaisessa palvelujärjestelmässä tulee panostaa tutkimusti vaikuttavien varhaisten menetelmien käyttöön perusterveydenhuollossa. Tutkimusnäyttöön perustuvien menetelmien hyödyntäminen estää resurssien käyttöä tehottomiin palveluihin.

INVEST on Turun yliopiston ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteinen tutkimuskeskus ja Suomen Akatemian lippulaiva. INVESTissä on Suomelle luotu tasa-arvoisempi, ennakoivampi ja taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävämpi hyvinvointivaltiomalli, joka pohjautuu keskuksessa tehtävään huippututkimukseen.

Asiantuntijamme, joilta voi kysyä lisää:
Professori André Sourander, andsou@utu.fi.

INVEST
#NewWelfareState